

MAGYAR-HOLLAND

SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓCHIVATAL
BUDAPEST, VIII. KERÜLET, ÜLLŐL-ÚT 4

MEGJELENIK
MINDEN HÓ 15-ÉN

A MAGYAR-HOLLAND TÁRSASÁG—HONGAARSCH-NEDERLANDSCH GENOOTSCHAP HIVATALOS LAPJA

1923 SZEPTEMBER 15

FELELŐS SZERKESZTŐ:
VIDOR MARCEL

III. ÉVFOLYAM

9. SZÁM

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:

EGY ÉVRE ... .. 1200 KORONA

TELEFONSZÁMOK:

JÓZSEF 98—61

JÓZSEF 98—62

EGYES SZÁM ÁRA: 100 KORONA

Vilma hollandi királynő Ő Felsége 25 éves koronázási évfordulója alkalmából a magyar társadalom által átnyújtandó nemzeti ajándékokra a „Magyar-Holland Társaság főtitkári hivatalához a mai napig alábbi adományok folytak be:

Magyar-Amerikai Bank 100.000, Concha Erzsébet 5000, Márkus Jenő 10.000, egy hölgy, aki ismeretlen kíván maradni 10.000, Bánáss László 5000, Baranovszky Pál 3000, Stephanie Rezsőke 1000, Péter János 4000, Dénes József 1000, Csernátý Sándor 500, Papp Károly 5000, Sárdincc Vendelné 1000, Beliczay Endre 5000, Pasteiner Dezső 1000, Chotván-Herényi József 2000, dr. Petri Pál 1000, Láng Gizella 2500, Tirscher Lilly 2500, Varga Ferenc 1000, Lengyel Sándor 1000, Márton Samu 200, dr. Hüttl Dezső 1000, dr. Kismartony János 1000, Stiffel Mihály 300, ifj. Hetesy Lajos 1000, Weinmann Aladár és László 2000, Weinmann Antalné 500, Boldis István 1000, Habinai Ivánné 2000, Móró József 1000, Földhitelezési Rt. 10.000, Majtényi Józsefné 1000, Balogh Gyuláné 1000, csajági Csajághy Ferenc 1000, Bund Károly 1000, Szabó Bendi 1000, id. Nagy Ferencné 500, Jaczkovits Iván és családja 5000, dr. Nagy Ferenc v. b. t. i. 10.000, dr. Boér Elek 5000, dr. Walla Béla 10.000,

sárfalvi Eröss György 1000, Ribus Mária 400, Szabó Balint 1000, Stoffart Mária 400, Bodonyi Médike 1000, Klopcesek Jánosné 200, Raubinek Lajos 2000, Kasza János 1000, Csókás Jánosné 1000, Tari Mihály 400, Pichler Györgyike 1000, Hollósy József 1000, Krenkó Bözsike 2000, özv. Vladár Pálné 500, Czako János 500, Soltész Jolán 3000, Pázmány Béla és Gyula 500, Gurbács János 1000, Radenkovits György 500, özv. Ferenczy Lajosné 1000, Illési Károly és Karolin 1000, dr. Török István 10 000, Bakó Gábor 1000, Holluby Artur 1000, Leopold Károly 3000, özv. Filip Rezsőné 1000, Elkán Ottóné 500, Karnik Irén 1000, Réthly Erzsébet 1000, Czitronyi Jánosné 100, Knisz Gyula 1000, Scheer Antalné 500, Csíher 2000, Márkusné 1000, dr. Andor Endre 500, T. E. 2000, Eberhard Antalné 1000, Malomhegyi Margit 1000, özv. Bucsi Benőné 500, Illés Mihályné 100, özv. Marton Ödönne 500, Hangyel Jolán 100, Olvashatatlan 500, Mátéffy Helén 600, Jansen József 500, N. N. 120, Horváth 1000, Csajkás Klára 200, Tolnai 100, N. N. 1000, N. N. 100, Glück Frigyes 25.000, United States Lines és Tisztviselői kara 22.000, Tetl Gusztáv 500, Lévai Z. 300, Horváth Gyula 200, Milde Sári 2000, özv. Máthé Elekné 5000, Pietsch Gabriella 1000, özv. Erdős Lajosné 2000, kaáli Nagy Dezső 10.000 K.

Hollandusok! Tenger legyőzők,
Földet teremtő földmegőrzők,
Nem szám szerint, de szív szerint nagyok,
Földön, vizen elismert hősök,
Erkölcseben, észben hű erősök,
Mi, kikre jóságtok ragyog:
Karunkat s szívünket kitarva
Üdvözlünk benneteket, mi árva,
Kirablott, kinzott magyarok.

A festmény alsó részének középpontjában a magyar címer van elhelyezve, ettől jobbra és balra pedig két történelmi jelenet, mely a magyar és hollandi história kapcsolatáról ad számot.

Jobbra II. Rákóczi Ferencet látjuk, két hollandi követ társaságában, magyar uraktól környezve. Ez a történelmi jelenet 1705-ben Nagyszombaton folyt le. A fejedelemnél megjelentek De Rechteren gróf és Hamel-Bruyninx hollandi követek, akik II. Rákóczi Ferenc és a bécsi udvar között közvetítőként léptek fel, hogy a fejnálló súlyos ellentéteket elsimítsák. Balra látjuk a hollandusok nemzeti hőseit, De Ruyter admirálist, aki Messinában, 1676 február 11-én felszabadította azokat a magyar lelkészeket, akiket az osztrák császár gályarabságba küldött.

A pompás üvegfestmény Hollandiába való kiküldése előtt ünnepélyes formák között került bemutatásra Róth Miksa üvegfestészeti műtermében. A festményt maga Horthy Miklós kormányzó is megtekintette, kit Petri Pál államtitkár és a Magyar-Holland Társaság képviselőjében Bernát István elnök és Dr. Majovszky Pál miniszteri tanácsos fogadtak. A művészi alkotást megtekintették még József főherceg és Augustia főhercegnő és megjelentek a bemutatón még Jonkheer Michiels van Verduynen a hollandi követség vezetője, J. Clinge Fledderus, hollandi királyi főkonzul, J. Vreede, hollandi királyi alkonzul, Bartha Richárd a kabinetiroda főnöke, Alpár Ignác műépítész, Glück Frigyes kormányfőtanácsos, Jonkheer Sickinghe, a hollandi Vöröskereszt orvosa, Dr. Bárczy István miniszterelnökségi államtitkár, Kozma Andor író, Forgó István p. ü. miniszteri tanácsos, felvinczi Takách Zoltán a Keletázsiai Múzeum igazgatója, Márkus Jenő, az Aegisz igazgatója, Karch Kristóf egyetemi tanár, Telcs Ede szobrászművész, Balint Lajos, Kemény Simon és Vidor Marcel a sajtó képviselőjében.

Az üvegfestményt e hó folyamán fogják elhelyezni a hágai királyi palota szobortermének ablaka gyanánt és az ünnepélyes átadást Dr. Antal Géza, a Magyar-Holland Társaság alelnöke, Ambró hágai magyar követ társaságában, egy e célra kijelölt tisztelgő küldöttség jelenlétében fogja teljesíteni.

A magyar hölgyek ajándékaul szolgáló halasi csipkét egy, a magyar gyermekek által aláírt kartonfüzettel együtt, lehetőleg ugyanabban az időpontban egy gyermekküldöttség fogja átadni, akiknek nevében egy magyar leányka nemzeti viseletben, holland nyelven fogja üdvözölni a királynőt. Ennek a rendezését Dr. Balassa Istvánné urnő vállalta el.

A budapesti egyházak e hó 9-én a királynő koronázásának évfordulója alkalmából ünne-

A magyar társadalom ünnepe

Vilma hollandi királynő
25-éves koronázási évfordulóján.

Vilma hollandi királynő 25-éves koronázási évfordulója nemcsak Hollandiának ünnepe, hanem szeretetének teljességével veszi ki részét Magyarország is abból, mert mindnyájan, akik nemzetünk sorsával és jövőjével egybe vagyunk forrva, érezzük, mit köszönhetünk Hollandiának és fenkölt királynőjének. Tulzás nélkül állíthatjuk, hogy most már a két ország lelkileg elválaszthatatlan egymástól, mert az a jószág és lelkes odaadás, mellyel gyermekeinken át elárasztottak bennünket, örökké ki fog hatni a két nemzet egymás közötti viszonyára. Ifjuságunk jelentékeny része, körülbelül 20.000 magyar gyermek hónapokat töltött Hollandiában; magukkal hozták onnan a hollandi lélek egy részét is, a munka és a józanság szeretetét. Ezek olyan értékek, melyekért mély hálával tartozhatunk, mert kihatnak nemzetünk jövőjére.

A királynő, kinek örömmünepét most a hollandi nemzet megüli, felséges személyében Hollandiát testesíti meg és az a lelkes szeretet, mely innen feléje árad, nemcsak nemes és jószágos egyéniségének szól, hanem a derék országnak, mely annyira szívünkhöz nőtt.

Magyar hódolattal köszöntjük Vilma hollandi királynőt és kívánjuk, hogy népe és családja öröme és boldogulására még hosszú ideig uralkodjék trónján, ahonnan eddig is szeretetteljes bölcsességgel vezette nemzetének sorsát.

A magyar ünnepeket, melyek gyönyörű harmóniában folytak le, a „Magyar-Holland Társaság” kezdeményezte és rendezte. Támogatta őt ebben a társadalom lelkes részvétele és az a megértés, amellyel a királynőnek való hódolás gondolatát felkarolták. A Magyar-Holland Társaság gondolata volt, hogy nemzeti ajándékot nyújtson át a hollandi királynőnek, a két nemzet kapcsolatát igazoló egy történelmi mozzanatokkal ékesített üvegfestményt és a magyar hölgyek megemlékezése gyanánt egy csipke-ajándékot. Mindkét ajándék tanujele a magyarság hálijának és nemcsak emlékeztető, hanem a közös baráti érzés szimbóluma is.

Az üvegfestmény gödöllői Nagy Sándor terve alapján Róth Miksa üvegfestészeti műtermében készült és úgy kompozíciójában, mint művészi tökéletességgel megoldott kivitelében diszére válhatna bármely nemzet művészetének. Meggyőződésünk, hogy e művészi ajándék többet fog használni a magyar kulturának, mint bármely más politikai vagy egyéb propaganda. A festmény főalakja a hollandi királynő, aki nemzeti viseletben trónján ülve, jószágos mosollyal árasztja el a köréje seregülő magyar gyermekeket. Egy közepén elhelyezett keretben olvasható Kozma Andor, a kitünő költő „A hollandi szív” című versének egy gyönyörű részlete, hollandi fordításban:

pélyes istentiszteletet tartottak. A hivatalos istentisztelet a Kálvin-téri református templomban folyt le, ahol a kormányzó, a hollandi diplomáciai és konzuli testület, a magyar minisztériumok, a katonaság, a főváros, a Gyermekvédő Liga és más egyesületek és társadalmi körök képviseltették magukat. Az ünnepi szónoklatot, melyet itt egész terjedelmében közlünk, Dr. Róvasz László tartotta.

Sálem királya.

Régi igazság, sőt egészen közhely az, Atyámfiai, hogy az ember társaslény. Ezt a társaslényt az jellemzi, hogy életét monarchikus formában kívánja élni. Az emberben határozottan monarchikus ösztön szunnyadoz. Nincs mithosz, amelyik az emberi társadalmat ne a királyság eszméje alapján szervezné, nincs népmese, amelyikben a jogrendet ne a király jelentené; nincs társadalom, amelyik legfőbb ponton ne egy személyben szemléltesse magát. A királyban a nép önmagát látja, önmaga öntudatát éli, saját szuverénitását gyakorolja. A király sokak élete; gyűjtölencse, amely a néplélek összes sugarát egybevonja; szerencsés inkarnáció, amely testbe öltözteti az elvont nemzetállamot és parancsoló, hódító személyiséggé teszi a ködös népfenséget. Ez az oka annak is, hogy a nép az uralkodói jogot Isten kegyelmére alapítja, a király családját elszakítja és kiválasztja a társadalom életéből, hogy történelmi folytonosságát biztosítsa és függetlenítse magát idői hangulatok szeszélyétől.

Boldog nemzet, mely királya arcára tekintve, mint egy csoda-tükörben, önmaga nemesebb magát látja meg. Boldog az a nép, mely királyát szabadon, hálásan, viharosan szeretheti. Ünneplésekben szíve megáradhat és gyermekké lehet, anélkül, hogy szolgálkúságba vagy bizantinizmusba esne. Hódolata lehet igazán őszinte, férfias és tisztá; nem kell megtagadnia önmagában semmit, hogy királyát szerethesse és becsülhesse. Mindenekfelett boldog az a nemzet, amely koronás királyában magát — éppen a mai korban — nagynak, erősnek, nyertesnek látja és történelmének aranykorszakát szemlélheti fejedelmének uralkodásában.

Ma egy ilyen boldog nemzet ünneplés nyugaton. Ha semmi közünk nem volna ez országhoz, csak annyit tudnánk róla, hogy Ő most a legboldogabb országa Európának: nekünk a föld legboldogtalanabb nemzetének, akkor is meg volna a jogcímünk az ünnepre, a mi egyetlen jogcímünk: a más boldogsága.

De nemcsak ennyi a közünk egymás-

hoz, hogy az egyik boldog s a másik boldogtalan nemzet.

Eltéphetetlen kapcsolatokat teremtett közöttünk az, hogy a boldog nemzet megismert és megszeretett minket. Odajött hozzánk, midőn a jerikói uton feküdtünk és sebeinkbe olajat öntött. Mikor a magyar nemzet olyan volt, mint az elűzött Hágár a Beerseba pusztájában, aki menekült, hogy ne lássa gyermeke haldoklását. Ők voltak azok, akik a magyar gyermekek ezreit és tízezreit vitték ki s ültették meleg hajlékba, rakott asztal köré: sápadt orcájukra szeretett mosolygott, lehajlott fejük imádsággal telt levegőben emelkedett fel.

Nekünk semmink sem maradt, csak gyermekeink, *mindent* ad nekünk, aki *ezt* segít megtartani.

Ennek a királynak köszönjük meg mindazt, amit nemes holland szívek magyar gyermekekért tettek. Neki köszönjük meg azért, mert tudjuk, hogy az Ő meleg lelke élt azokban a jó cselekedetekben és az Ő jósága érintette meg gyermekeink arcát, mint egy gyógyító simogatás. Béke-országának, Sálemnek királya köszönt Teged egy megvert bujdosó nemzet, meri szelid mosollyal kenyeret és bort hoztál elébe.

Azt mondtam, hogy az ember természeténél fogva monarchikus érzelmű. Ezt még lehetne vitatni a földi életre vonatkozólag, de vitán felül áll a lelki életre vonatkozólag.

Az ember érzi, hogy ennek a világnak és így neki is gazdája, ura és királya van. Valami mondhatatlan nagy Urnak felségét és dicsőségét érzi mindenütt s ébredő szenvedély hajtja arra, hogy ennek hódoljon és szolgáljon, dicsőségének részese legyen. Ezt a rejtelmes nagy Urat meg lehet találni a csillagokban és a porszemben is, ott van igazsága és bölcsessége a történelemben, népek támadásában és elenyészésében, de mindenekfelett megjelenik azáltal, hogy ez a rejtelmes nagy Ur elibénk jön. Mikor mi bujdosó, vergődő, reménytelen Ábrámokként hazafelé tartunk, egyszerre elibénk áll az Ő képemása, Melkhisédék, akinek neve Igazság Királya. Sálemből jön, tehát Békesség fejedelme. Kell-e teljesebben és világosabban megmondanunk, hogy Krisztus az; Krisztus, a magasságos Istennek főpapja, aki kenyeret és bort hoz elibénk: megtöretett testének és kiontatott vérének jegyeit. Ezzel mutatja jogcímét, amellyel megszerzett Magának, hatalmát, amellyel Ur felettünk, titokzatos módszerét, amellyel állandóan táplál és gyarapít, örök egységünket, amelyben Ő Vele élünk. Ő a mi igaz Királyunk.

Igy megy Ő elébe ma a holland nemzet

királyasszonyának, ki uralkodásának 25-ik évfordulóját üli. Népe szeretete dicsőségbe öltözteti ezt a királyi asszonyt. Koronáján egy kis, de erős és büszke ország dicsősége izzik. És én mégis tudom, hogy ez a napba-öltözött asszony az Ég Királya előtt leveti koronáját és annak lábaihoz teszi, aki egyedül Ur. Alázatos szolgálólányként veszi el újra meg újra a megbízatást abból az átszegzett kézből. Zsoltáreneklő, bibliátolvasó református asszony; tudja és vallja, hogy Ő népének első szolgálója, Istennek gyarló eszköze és minden hatalom reánézve munka, felelősség és hit.

Igy megy e történelmi alkalomkor Sálem királya, Krisztus, a jeles holland nemzet elé, ki mint egykor Ábrám, távoleső harcok között a Béke hidján megy át. Ez a nemzet az Igének volt a nemzete. Századokkal ezelőtt minden világbirodalmak közt a legnagyobb szállott szembe, imádkozva és zsoltárt énekelve. II. Fülöp gögje és hatalma megtört a sárba és vérbefult hősök egetverő hitén. Ezt az örökséget kéri számon a király és hozza a maga nagy ajándékait és azokban a holnap nagy feladatait. Hozza mindenekfelett a kenyeret és bort, válsághalálának büntörő hatalmát és megszentelő erejét.

Végül így jön elibénk is, szegény magyar nemzet elé. Olyan legázoltak, olyan koldusok és olyan nyomorultak vagyunk. Nem segít mirajtunk sem nemzetközi jog, sem külföldi kölcsön, sem semmi politikai recept; csak Ő segít rajtunk, kinek lelkéből hősök születnek, kinek közelében nagy kiengesztelődések, megbocsátások, megalázkodások támadnak, kinek lelke egység, szándéka alázat, műve elégtétel, célja megújult nemzet. Felejtünk el mindent, de vessük szívünkbe a Vilma királynő jelmondatát, amelyet uralkodása vezércsillagául választott: Krisztus mindenelőtt!

A református konvent hódoló felirattal üdvözölte Vilma királynőt.

A budavári koronázó főtemplomban Mészáros János érseki helynök nagy segédlettel ünnepi szentmisét celebrált. Istentisztelet volt a Deák-téri engélikus templomban, az unitárius templomban és a fővárosi zsidó egyházközségek is hálaadó templomi ünnepekkel ülték meg az évfordulót.

Jonkheer *Michiels van Verduynen* hollandi királyi ügyvivő szeptember 6-án fogadó-délutánt tartott, melyen a Budapesten élő és itt tartózkodó hollandusok jelentek meg. Este

Egy magyarbarát holland író.

Beets-Damsté Helbertine.

Két kedves arckép fekszik előttem: egy hollandi előkelő házaspáré, akiket az életben ugyan sohase láttam, de leveleikből és munkáikból épp oly jól ismerek, mintha gyermekkori barátaim volnának, akiket csupán valami véletlen sodort idegenbe tőlem, de voltaképp mindig itt éltek a szívemben, akár a testvéreim vagy közel-rokonaim. Ez a kedves és előkelő házaspár: Dr. Beets Adorján leideni egyetemi tanár és felesége, a jeles író, született Damsté Helbertine úrasszony.

A professzor úr tudós érdemeit, aki Németalföld egyik legnagyobb írójának, a hollandusok Arany Jánosának, Nicolaas Beetsnek a fia, s maga is igen jelentékeny teológus és filológus — nem lehetek hivatott ez alkalommal méltatni. Engem e pillanatban benne csak az ember érdekel, az a fennkölt lélek, mely nemes vonásairól sugárzik felém, s amely feleségével együtt őt is a „magyar ügy“ egyik legelkeszebb apostolává avatta. Igen, ennek a kiváló férfiúnak hitvese, *sua pars animae*, Damsté Helbertine

úrasszony, akiről e pár sorban megemlékezni úgy érzem, már régesrég kötelességünk lett volna. Amint magasan ívelt, s rendkívül intelligens homlokára, egy kissé merengő és mégis áthatóan fényes szemekre pillantok, a germán népek nagy íróntypusai elevenednek meg előttem: ugyanazzal a nemes egyszerűséggel a megjelenésben, komoly csaknem férfias bölcsességgel a vonásain, melyet csak az ajkain lebegő szívjószág hevít át mégis olyan gyöngéddé és nőiessé.

Mint annyi kitűnő hollandus író és tudós, ő is kálvinista papi családból született s testvéreivel együtt, akik szintén mind előkelő családok fejei vagy úrnői, a legjobb nevelésben részesült. Iskolái után sokat és sokfelé utazott; bejárta Francia-, Német- és Angolországot, később a skandináv államokat és Finnországot s útjáról alkalomadtán nagybecsű levelekben, rajzokban vagy tudós leírásokban számolt be, melyek az illető népek társadalmi és irodalmi viszonyaival foglalkoztak elsősorban. És mily csodálatos, a szíve mégis mi felénk fordult aztán maradandó vonzalommal, s lett irodalmunknak az ő irodalmunkban egyik leghűbb és legművészibb tolmácsolójává.

Első érdeklődését, ha jól tudom, a holland

irodalom egyik nagyérdemű magyar buvára. Nagy Zsigmond (akkor leideni teológus, keltette föl benne, amely rokonszenv korán buzgó és munkás szeretetté erősödött nála) Nyelvünket, magánuton, hamar elsajátította, viszonyainkat állandó figyelemmel kísérte s amint szépirodalmunkba mindjobban elmerült, nyomban utána már az átültetésére gondolt s immár évtizedek óta olyan fényes sikerrel, hogy e téren vele alig egy-két honfitársra vetekedhetik. Főként az 1900-as évektől kezdve egymásután jelentek meg tőle *Herczeg Ferenc* és *Gárdonyi* jelesebb elbeszélései; *Sebők Zsigmond*, *Albisy Katalin* és *Tutsek Anna* kisebb regényei. *Mikszáth Kálmántól* a Tót atyafiak, a Jó palócok, az Eladó birtok, a Páva a varjuival. Majd 1908-ban, a híres „Blauwe Bibliotheek“-ben Szent Péter esernyője. Viszont kiadásra várnak *Rákosi Viktor* „Elnémult harang“-jai és „Korhadat fakereszt“-jei.

Ezen állandó és nagyszabású műfordítói munkássága mellett, amellyel máris beirta nevét hazája irodalomtörténetébe, több jeles magyar-holland vonatkozású cikket tett közzé a „Museum“ és a „Neophilologus“ című tudományos folyóiratokban. Többek közt a Dr. Nagy Zsigmond *Joost van den Vondel* pompás

a Hungária szállóban vacsorára gyűltek össze és ez ünnepi est folyamán a követség vezetője nagyon hatásos beszédben ünnepelte a királynőt. Az est a legkellemesebb hangulatban folyt le.

Vilma királynő uralkodói jubileumát irodalmi és művészi matinéval ünnepelte meg Budapest közönsége. A Lafontaine-társaság által szeptember 16-án tartott matiné szerezte

peltek: *Júszai Mari, Kruiswyk Annie, Simonffy Margot, Pusztay Sándor, Forrayné-Szantner Ili, Plán Jenő, Wilhelmus Henry* stb. Az ünnepségen megkoszorúzták Vilma királynő arcképét. A társaság „Hollandi emlék” címmel ünnepi kiadványban közölte a matiné műsorát.

A nagyszabású irodalmi ünnep rendezése körül *Vikár Bélának*, a kiváló tudósnek és írónak vannak nagy érdemei.

Részletek

Dr. Wittert van Hoogland báró németalföldi szenátor felszólalásából
a kisebbségi kérdésben az Interparlamentális Unió
XXI. kopenhágai konferenciáján.

Véleményemet a kisebbségek jogának ezen tövises kérdéséről én is szeretném nyilvánítani annál is inkább, mert ez érdemes arra, hogy az Interparlamentális Unió érdeklődését magára vonja. Öszinte leszek és részrehajlástól mentes, mert oly nemzet kiküldöttje vagyok, melynek a törvény időtlen-időktől fogva egyenlő kézzel mért jogot és szabadságot, mely nem ismer kisebbségeket s melyben nincsenek sem elnyomók sem elnyomottak.

Olyan időket élünk, amikor a határok hihetetlen gyorsasággal változtatnak színt s ilyenkor azt hiszem nagyfontosságú az, ha az ember nyíltan megmondja a véleményét. Az igazmondás minden becsületesen gondolkodó ember kötelessége.

Ebben a vitában egy pillanatra sem fogom elhagyni a jog és méltányosság biztos talaját. Ha érzelmeimről hagynám magamat elragadtatni, úgy félek, hogy rosszalásomat nem tudnám elhallgatni a bánásmód felett, melyben különböző államok a hazájuktól elszakadt magyarokat részesítik. Annak a politikának a megítélésétől is óvakodom, mely olyan nehézségeket terepelt, hogy az európai közvélemény ma sem tud velük megbirkózni.

Én megelégszem annak a kijelentésével, hogy megvonom rokonszenveimet attól az esztelen és realitásokat látni nem akaró rendszertől, mely oly ősi kulturálmunka kétharmadát szakította el, mint aminő Magyarország, oly országát, melynek úgy földrajzi fekvése, mint gazdasági viszonylatai azt összefüggő egység alkotására predestináltak. Ez az ország azok közül való, melyekről Hanoton Gabriel „Franciaország történelme” c. munkájában így nyilatkozik: „Természet leánya századok alkotása, lelkek egyesülése. A természet rendjének felfordulása, az akarat lá-

zadása s a faj megsemmisítése kellene ahhoz, hogy romba dőljön.

Bocsássanak meg, ha bevallom, de szerény intelligenciám nem fogja fel, hogyan egyeztethető össze a civilizációval az a tény, hogy egész országrészeket hasítottak ki egy kulturálmunka testéből oly népek javára, melyek a haladás útján jóval a háta mögött maradtak. Azt pedig még kevésbé értem, hogyan egyeztethető össze a magyarság egy számottevő csoportjának más országokba való erőszakos bekebelezése, valamint a népek önrendelkezési jogának nagyszerű elmélete, melyről azt ígérték nekünk, hogy az lesz az új világrend alapköve?

Itt tehát nem tárgyalok sem a trianoni, sem a st.-germaini szerződésekről.

Ha egyszer majd a hatalmon levők neme-
sebb eszméknek fognak hódolni, akkor talán eljön az ideje annak, hogy átnézzék ezeket a szerződéseket.

Mi mindaddig csak a minoritások jogai alkalmazására szorítkozhatunk.

Uraim, ezek a kisebbségi szerződések olyan államokkal kötettek, melyek vagy tegnap születtek, vagy meglevő területüket nagyobbitották meg. Ezek a szerződések kimondják, hogy nem szabad a kisebbségek kárára törvényeket hozni és biztosították nekik a vallásszabadságot, úgy, mint nyelvük szabad használatát.

Ezeket a szerződéseket, melyeket egy borzasztó háború után írtak alá, hogy harangok zúgása mellett magasztalják, a Nemzetek Szövetsége őrizetére bízta.

Az ember azt hinné, hogy ilyen ünnepélyes szerződéseket áhítatosan kell betartani. Vagy nem élünk-e oly korszakban, mely a civilizáció eddig el nem ért fokával dicsekszik!

„Lucifer” fordításáról; nemrég meg a Baranyai Zoltán könyvecskéjéről, mely a francia nyelv és műveltség ügyét tárgyalja hazánkban a XVIII. században. A legérdekesebb e nemű műve azonban Beetsnének mégis az a rövidségében is becses dolgozata, mely a most megjelenő *Oosthoek*-féle hollandi nagy enciklopaediában több más magyar tárgy közleménye mellett irodalmunk történeti fejlődésén pillant át a legrégebb időktől napjainkig. Milyen meglepő jártasság az anyag körében, mennyi finomság és szellemesség a felfogásában és ítéleteiben, úgy hogy hasonló értékű összefoglalást hasonló keretek között külföldi író tollából még keveset olvastunk.

Ezért és hasonló érdemeiért sietett a *Debreczeni Csokonai Kör* már évekkal ezelőtt öt tiszteleti tagjai sorába iktatni s egy diszes, magyar motívumokkal keretelt oklevélben adni kifejezést azoknak a hálás érzéseknek, amelyet Beetsné említett sikerei mellett nemzetünk sorsa és jövője iránt táplált rokonszenve révén is már régen kiérdemelt.

Nemzetünk sorsa és jövője iránt táplált rokonszenvét említettük, amelyről megint külön fejezetet lehetne írni, hogy amióta gyermekeink németalföldi nyaralása megindult, mit tett és mit tesz ez a nemes hölgy

férjével együtt a vállalat mentől teljesebb sikere érdekében! Ide-oda utazik, tanácsokat osztogat, gyermekeket helyez el. Irószobája valóságos „Centralbureau”-ja lett a leideni és Leiden környéki magyar gyermekek levelezésének. Az ottani nevelőszülők hozzánk írt leveleit magyarra fordítja, viszont a magyar szülők hálálkodó sorait ő tolmácsolja nekik fáradhatatlan buzgalommal. S mindezt minden anyagi vagy erkölcsi viszonzatszolgálat nélkül, csupán nagy szíve sugallatára, mondhatnók — ösztönösen. Minden bizonyos kiváltságos egyéniség ő, afféle bibliai jelenség, mint aminő különben Németalföld női világában, tisztelet és hála nékiek, éppen nem ritka jelenség.

Jól esik ennek kifejezést adni legalább a lapokon és legalább ma, amikor a legelső holland-asszony, *Vilma királynő* uralkodásának negyedszázados jubileumát üli hálás nemzetével együtt az egész művelt világ. Boldog uralkodó, akinek országában ilyen női szívek szövik-fonják a kultúra, a tudomány és az emberszeretet aranyfonalát, aminő Beets Adorjáné és a leideni hölgyek . . .

Üdvözet Néki, Nekik sok magyar szülő nevében — ez uton is!

(Debreczen)

Pap Károly.

Oly korszakban, melyben az egész világ fel-lázadna az ellen az Istentől elhagyott nép ellen, mely egy ilyen egyezményt üres papírosnak minősít! Olyan korszakban, melyben mindenki csak jogról beszél.

Mennyire ki kellett azóta ábrándulnunk s milyen siralmas az ellentét a csupasz valóság és a szerződések bőditő frazeológiájából támadt szép álmok között?

A sajtó majdnem mindennap, mint távoli visszhang közli az elnyomott magyar kisebbségek panaszát. Négy millió magyart úgy szolgáltatnak ki idegen államoknak, mint a barmot, mely felett szabadon rendelkezhetnek s tették ezt az annyit emlegetett — Önrendelkezési jog ellenére.

Ez a szegény nép alá van vetve leigázója kénye-kedvének, külön törvényeket hoznak ellenük s úgy bánnak velük, mint másodrendű lényekkel.

Emlékezzünk csak vissza az új román agrártörvényekre!

Bánhattak volna rosszabbul a szerencsétlennel, ha szerződés nem lett volna?

De hisz ott a Népszövetség! fogják Önök mondani. A Népszövetség, uraim, süket is, néma is.

A Genfi-tó felejthetetlen partján épült székháza olyan mint a Csipkerózsza vára, mely az ébresztő ifjut várja. Ha ez a nagyszerű közönyösség tovább tart, nagyon félek, hogy az ifju egy szép napon tetőtől-talpig vasban fog megjelenni s fáklyájától tüzet fog az a függöny, mely mögött az emberiség ezen hiábavaló „fensége” nyugszik.

Azt kérdezem tehát uraim, nem jött-e még el az ideje annak, hogy véget vessünk a szerződések elhanyagolásának és hogy tanulmánytárgyává tegyük azt, miként lehetne a népeket azok betartására kényszeríteni?

Én nem egyedül kérem e sérelmek orvoslását.

A népszövetség nem alszik olyan mélyen, mint ahogy az előbb említettem. Utolsó ülése feljegyzéseiből olvashatjuk, hogy ő is érzi az újítások szükségességét.

Mert itt nemcsak a kisebbségek érdekeiről van szó. Ez a probléma sokkal mélyebbre menő.

Hányszor borult lángba Európa, mert igazságtalan szerződések, melyek elnyomták a kisebbségeket, maguk után vonták a szomszédos állam beavatkozását? És ki ne látná be, hogy a kisebbségek folytonos elnyomása rosszabb állapotokat fog teremteni, mint az 1914 előttié voltak s hogy ez folytonos veszélyeztetője lesz a békének? De meg kell haljnom a Népszövetség előtt. A fentebb említett vitának meg volt az eredménye — papírosan. Jámor fogadalmakat tettek mégpedig igen ékesszólóan. Csak azt szeretném tudni, mi lesz az eredménye ez akadémikus értekezletnek! Véget fognak-e vetni azoknak a ténykedéseknek, melyek miatt oly sok ember — velem együtt — panaszt emel?

A látszat eddig azt mutatta, hogy a Népszövetség nem várta be a benne vetett bizodalmat. Én azonban nem akarom tudomásul venni a látszatot, mert hiszek a jóakarát közös munkájában, mely az emberiség egyik legszebb álmának, a Népszövetségnek mindig nagyobb megvalósulását fogja eredményezni.

A kisebbségek helyzetének javulását célzó javaslatokat elfogadják.

Hollandia madártávlatból.

Ha a hollandi királyság térképét szemléljük, tizenegy provinciát számlálhatunk meg rajta, amelyek a régi grófságokból és hercegségek-ből keletkeztek. Ezek: Holland, Zeeland, Gelderland, Brabant, Limburg és az utrechti püspökség. Idők folyamán az egyik növekedett a másik kárán és valame nyien többé-kevésbé szenvedtek a háború alatt.

A tizenhatodik században fölvették az ötödik Károly uralma alatt álló nagy osztrák-burgundi unióba. Később alakult ki az egye-

sült németalföldi köztársaság, amely nagy-szerű történelemre tekint vissza, majd pedig ebből fejlődött a holland királyság, melynek jelenlegi uralkodója Vilma királynő.

Ezen a csaknem hét millió lakósu országon keresztül utazva, úgyszólván már a vonatablakból láthatjuk a természetnek óriási változatosságát, Nyugaton minden sík, alacsony a horizont és magas szilfák szegélyezik a csatornákat.

Az ország közepén csupa legelő és szántó-föld terül el.

Keleten szomorú kietlen síkságokat találunk, amelyek élénk ellentétet képeznek a zöldelő fenyőerdőkkel, csendes erdőkkel, amelyek lassu folyású folyókat öveznek és a hullámzó dombokkal.

Északon az erdők mind ritkábbak lesznek, a horizont kiszélesedik, a mezőket csatornák szelik át és malomvitorlák forognak a levegőben.

Hollandiának nagy része mélyen a tenger és a folyók színe alatt fekszik.

De a tenger maga emelt gátakat a saját ereje ellen, a dűnákat, vagyis homokdombokat, amelyeknek láncolata teljes hosszában környezi a holland partokat.

A partnak minden pontján, ahol nincsenek dűnák, a folyók hosszában hatalmas gátakat építettek.

Egy évezreddel ezelőtt a batávok törzse letelepedett a Rajna egyik szigetén, míg a frizek észak felé húzódtak. A barbár invázióig a batávok a rómaiak uralma alatt állottak, akiknek szövetségesei és segítőitársai voltak. Az ötödik században a batávok egybeolvadtak a frankokkal és szászokkal. A frankok az ország déli, a szászok a keleti részén telepedtek le, a frizek, akik hosszú időn át megőrizték függetlenségüket, északon és nyugaton kerestek lakóhelyet. Ezek az elődei azoknak a néptörzseknek, amelyek a mai népséget képezik. De a tizenhatodik századbéli nagy polgárháborúk következtében számos flamandnak kellett kivándorolnia. A Nantes-i ediktum megszüntetése után az ország igen sok francia protestánsal gyarapodott. (Folyt. köv.)

KRÓNIKA

A kilencedik hollandi árumintavásár.

Az 1923 márciusában tartott utrechti árumintavásár rendkívül élénk kereskedelmi forgalma által tünt ki, a résztvevők nagyon meg voltak elégedve a kötött üzletekkel és új üzleti összeköttetésekkel. Az árumintavásárok vezetőségének tehát minden oka megvolt arra, hogy egy újabb vásárt szervezzen.

Az 1916. évi első árumintavásár óta ez a kilencedik hollandi és az ötödik nemzetközi árumintavásár. Ez a kilencedik árumintavásár ismét nemzetközi lesz. Az árumintavásáron minden iparág részt vehet, u. m.:

1. Táplálék- és élvezeti cikkek.
2. Villamosság, gépek, acélárúk, autómobilok és motorkerékpárok.
3. Ipari szükségletek.
4. Építkezési anyagok.
5. Arany- és ezüstművek.
6. Nyomtatványok, papír, irodacikkek.
7. Textilipar, konfekció.
8. Vegyszeti és gyógyszerészeti cikkek, esszenciák.
9. Festékanyagok.
10. Cipők, bőr és bőrárúk.
11. Fa-, parafa- és kosárárúk.
12. Vitorla- és viaszosvászon.
13. Kerámia-, porcellán- és üvegárúk.

14. Háztartási, toalette- és sportcikkek.
15. Hangszerek.
16. Különfélék.

Az árumintavásárnak ezenkívül van még egy gyarmati osztálya is, melyen a hollandi gyarmati osztályok kerülnek bemutatásra. Az árumintavásár tartama: szeptember 12-től 25-ig bezárólag, a közbeeső két vasárnapon és szeptember 20-án a vásár zárva van. Az árumintavásárt részben a Vásárpalotában, részben az előtte fekvő téren, a „Vredenburg”-on tartják. A vásár vezetőségének sikerült ezidén az árakat jelentősen leszállítani. Az árak a következők: A Vásárpalotában (nem részvényeseknek) mintaszobák és nyitott sarokhelyiségek négyzetméterenként 30 forint; asztalok méterenként 75 forint. A Vredenburg-téren: Mintaszobák, kb. 4×4 m. és 2×70 m. magas, szobánként 325 forint; nyitott helyiségek a szabadban: tető nélkül 20 frt négyzetméterenként, tetővel 30 forint négyzetméterenként. Öt négyzetméternél nagyobb nyitott helyiségekre külön díjszabás áll fenn. Az árumintavásár tartama alatt külön lakáshivatal gondoskodik az idegenek elhelyezéséről, magánlakásokban és szállodákban.

A népségi kérdés Hollandiában.

A fenti tárgyról összeállított statisztikákból kitűnik, hogy Hollandia lakossága 1914 óta évente 100.000 lélek szaporodást mutat fel, vagyis egy 1⁹/₁₀-os növekvést. Ily módon Hollandia népsége 35 év múlva megkétszereződik, míg egy század múltán e kis ország népségi száma eléri a 27.000.000-t, két század múlva pedig 110.000.000 lakosa lesz. A születési többlet 15—16.000 léleknél. Ebben a rendkívül nagy népszaporulatban nagy veszedelem rejlik, mert Hollandia a mai földművelési és állattenyésztési viszonyok mellett csak 3.000.000 embert tud élelemmel ellátni, míg a lakosság máris 7.000.000-t tesz ki. Főképpen azon városok lakossága, amelyek kereskedelemmel foglalkoznak fog erősen megszorodni, mert az ipari centrumokban nem kívánatos a népesség növekedése, miután az ország szegény a nyersanyagokban. A kivándorlás, a nagy szaporodáshoz arányítva, nem kielégítő. Kanada bizonyos jólétet kíván a kivándorlóktól, az északi félteke pedig már teljesen el van árasztva bevándorlókkal. A tropikus vidékeken való elhelyezkedéstől sem lehet sokat várni. Egy német tudós, aki Dél-Amerikában járt, hogy az odaváló kivándorlás lehetőségeit tanulmányozza, érdekes könyvében: „Süd-Amerika, die aufsteigende Welt” rámutat arra, hogy nagymértékű kivándorlás Dél-Amerikába sem lehetséges.

Hollandi lap Kaliforniában.

Kaliforniában megjelent egy holland nyelvű lap, az Egyesült Államok nyugati részében élő számos hollandus részére.

Autóbusz-forgalom.

Az autóbusz-forgalom Hollandiában egyre növekszik. Egyelőre körülbelül 490 különböző autóbuszjárat van az egész országban, amelyek nagy konkurrenciát csinálnak a helyi-érdekű vasutaknak és villamosoknak.

Fókavadászat Rotterdamban.

Rotterdam város közönségének az elmúlt hetekben izgalmas fókavadászatban volt része. Az állatkertből u. i. éjjel megszökött egy foka és a csatornákon keresztül egészen a város közepéig jutott el. Utközben a csatornában tenyésztett halakat mind megette. Csak nagy nehezen sikerült megfogni az értékes állatot, amelynek 3000 forint az ára.

Jan Vermeer van Delft ismeretlen festménye.

Hollandiában néhány héttel ezelőtt Jan Vermeer van Delft egy festményét fedezték fel. A kép egy várost ábrázol, templomtornyokkal, de egyelőre még nem sikerült megállapítani, hogy melyik város ez tulajdonképpen. A kép egyelőre az amszterdami Goudstikker műkereskedő cég tulajdona.

Tőzsdei krónika

A budapesti tőzsdén a lefolyt négy hét eseményei mindenben igazolták korábbi jóslásunkat: a hausse megállott, sőt a magasabb árfolyamokat figyelembe véve, átlagos 30%-nyi visszaesésről számolhatunk be. A lanyulás részben a pénzpiac feszült helyzetére, részben pedig tőzsde-technikai okokra vezethető vissza, amely utóbbiak sorában meg kell említenünk az új emissziók áradata révén piacra kerülő új részvénytömegeket, amelyek felszívására nem állott olcsó pénz a piac rendelkezésére.

Elősegítette még a lanyulás kifejlődését azon körülmény is, hogy a korábbi hetek magas koszt pénz-tételei által csábítva, főleg a kis játékosok angazsmanjaikat feladva, tőkéiket a koszt pénz alakjában szándékozták előnyösebben gyümölcsösíteni; ennek visszahatásaképpen jelentkezett ezután a tegnapi fizetési napon a tőkének oly tulkinálata, amely koszt pénz-tételének 3%-ra való visszaesését eredményezte.

A tőzsdei helyzet további kialakulását általában optimisztikusan ítélik meg és amennyiben a pénzpiac továbbra is olcsó tőkékkel fog a spekuláció rendelkezésére állani, úgy biztosra vehető a hausse újabb fellángolása. A szilárdulás megindulása azonban ezuttal a nehézipari értékek terén várható, míg a bankpapirok általános megítélés szerint legalább egyelőre kijátszottnak tekinthetők.

A deviza-piacról újabb fejlegyezni valónk nincs, a magyar korona Zürichben stabilan tartja 0,3 árszintjét.

Varga Imre.

Felelős kiadó: VIDOR MARCEL

VIRÁGHAGYMÁK,

J. J. GRULLEMANS ÉS FIAI,
LISSE (Holland)

VIRÁGHAGYMATENYÉSZETE
(alapított 1839-ben.)

Hollandia legrégebb JÁCINT, TULIPÁN, NÁRCISZ, KRÓKUSZ, GLADIÓLUSZ
stb. tenyészete.

DARWIN=TULIPÁNOK,

DARWIN-TULIPÁNOKBÓL állandóan a legújabb változatokat hozzuk a piacra, nagy raktárt tartunk belőlük és több kiállításon arany és ezüst érmekkel tüntettek ki.

GLADIÓLUSZOK,

GLADIÓLUSZ-állományunk a legnagyobb Hollandiában, az összes kiállításokon arany és ezüst érmeken kívül nagy elismerést arattak.

A legjobb minőségű, legfinomabb változatokat bármily mennyiségben szállíthatunk.

A jácintok, tulipánok, nárciszok, krókuszok és Darwin-tulipánok ültetési ideje október 15-től december 15-ig tart, a gladióluszoké márciustól májusig.

MAGYARORSZÁGI VEZÉRKÉPVISELETÜNK,
mely Cseh-Szlovákiára és az összes Balkán-államokra is kiterjed:

Danubius Áruforgalmi R.-T.
Budapest, VIII. ker., József-körút 31/B.

Kívánatra árjegyzékkel szolgálunk.

ROMÁNIAI KÉPVISELETÜNK:
J. Beekman, Dle. Kastner címén, Bukarest,
Strad Belvedere 7.